

הפתעה ישראלית במיאמי

ביריד ארט באזל שהתקיים בחודש שעבר במיאמי, הוצגו פסלי התאורה של המעצבת איילה צרפתי. ד"ר דניאלה אוהד התרשמה וזיהתה בהם מיד פוטנציאל הצלחה בזירת האספנות הבינלאומית של העיצוב

בתוך הקטגוריה של ארט דיזיין קיימת נטייה מאוד ברורה לעשות שימוש בבעלי מלאכה, בצורות ובחומרים הדורשים מיומנות גבוהה בכל הקשור במניפולציה בחומר. עיצוב בן-ימינו הוא מורכב, מסובך לעשייה, אך המוצר הסופי נראה פשוט, לעתים אקספרסיבי ולעתים מינימליסטי, מוצרים המסדרים אלגנטיות מאופקת ומתוחכמת

חוקר עיסוקי כחוקרת וכמרצה לעיצוב, אני נוסעת בעולם ונחשפת לעיצוב

על כל רכזי. כמבקרת עיצוב, אני עושה כמיטב יכולתי לבצע את עבודתי באחריות, להניח לטעמי האישי ולהתמקד באיכות, להביא מבט רחב ולנתח בתחום הראוי את היצירות שעליהן אני כותבת. אחרי הכול, הביקורת הנה מדיום חשוב המלווה את יצירת האמנות ומהווה כלי מתווך בין היצירה למתבונן. כשראיתי לראשונה את פסלי התאורה בסדרת "סומה" של איילה צרפתי ביריד הרהיטים במילונו לפני שנתיים, לא יכולתי להישאר אדישה מול הניסיון המוצלח לעטוף את הרעיון בצורה ייחודית כזאת ובעלת חותם אישי. מדובר בפסלי תאורה מרחפים כמטב רוח רענן, גופים שהם קלילים כנוצה מחד גיסא, אך גם בעלי עושר ועומק מאידך גיסא, והם מראה של הטבע והמים, בריאה מחדש של הטבע על יסודותיו: אור, מים, אוויר וחומר.

ביריד העיצוב של ארט באזל שהתקיים בחודש שעבר במיאמי, הופיעו פסלי תאורה אלו לראשונה, ומיד ניתן היה לומר עליהם שהם "מרגישים בבית" בין יצירותיהם של מעצבי העולם, יצירות המייצגות את מיטב העיצוב של המאה העשרים ושל המאה העשרים ואחת שבראש רשימות אוספי העיצוב העולמיים. עבודותיה של איילה הוצגו ביריד על ידי גלריית כריסטינה גרהלס הניו-יורקית, אשר כבר הוכתרה כבעלת טעם משובח במיוחד. בשנים האחרונות, לאחר שביססה את שמה כמומחית בעיצוב צרפתי משנות החמישים, החלה כריסטינה גרהלס לעסוק בגילוי כישרונות צעירים ובפיתוח ושיווק של עיצוב עכשווי משובח המיוצר בסדרות קטנות. השקת סדרת הסומה בגלריה הכניסה את איילה להיכל העיצוב הבינלאומי. סומה אינה נכללת בקטגוריית עיצוב המוצר או עיצוב מסחרי, ואינה משתייכת לעיצוב לכל כיש, כי אם שייכת לתחום שזכה בשנים האחרונות לכינוי "דיזיין ארט". בעולם שבו יש צריכה יומיומית ומסיבית של עיצוב, שבו עיצוב נוכח בכל פינה בחיינו, מהווה תחום ה"דיזיין ארט" מעין "רולס רויס" של העיצוב, צומת שבו מתחברים עיצוב ואמנות, חיבור עליו נכתב רבות בשנים האחרונות. זהו עיצוב ייחודי, קונצפטואלי ברובו, שנוצר ע"י אמנים, אדריכלים ומעצבי-על, והוא מיוצר בסדרות מוגבלות או כיצירות חד-פעמיות. עיצוב מסוג זה מוצג בשנים האחרונות במוזאונים ובירידי העיצוב החשובים בעולם. אספנים

מאמצים את העיצוב הפיסולי בשוק הגוואה והמאוד אליטיסטי הזה ורוכשים יצירות שמחירן הולך ומאמיר. ביריד מיאמי באזל הוצגו הרהיטים, פסלי תאורה וכלים כיצירות אמנות לכל דבר; ופסלי התאורה הפיזיים של איילה צרפתי, המביאים את כל יופי של העולם התת-ימי להשתקפות באסתטיקה אורגנית, דינמית ומרתקת - משתלבים היטב בנישה זו.

הבעיה המרכזית הניצבת בפני הגלריות העוסקות בתחום המצומצם והייחודי של "דיזיין ארט", היא הקושי לאתר יצירות עיצוב שניתן להגדירן "משוכחות". עיצוב בינוני קיים בכמויות אדירות, אך רק לעיתים נדירות - אמרה לי כריסטינה גרהלס - היא לוקחת תחת הסוטה

יוצר חדש. הרשימה של אמנים המבקשים ייצוג ארוכה

ומורכבת, אך תהליך החיפוש כמוהו כמציאת מחט בערמת

שחת. את איילה היא צירפה לרשימתה המכובדת, כי היא ראתה ביצירתה שפה אישית ופוטנציאל נדיר שטמון בכישרון שלה לבטא אסתטיקה בת-זמננו. כריסטינה דורשת מעבר לכישרון גם חזון ויצירה בחומרים חדישים, משובחים ויקרים. היא לא תתפשר על היכולת לייצר ברמה פרפקציוניסטית.

עולם העיצוב הבינלאומי אינו זר לאיילה, שהחלה את דרכה כמעצבת באקוה קריאיינס, מפעל תל-אביבי שהקימה בשנת 1994 בשיתוף עם בעלה ושותפה העסקי, הצלם אלבי צרפתי. משך שנים מוצגות עבודותיה העטויות משי למכירה בחדרי תצוגה לעיצוב ברחבי העולם, באולם התצוגה שלה בניו-יורק ובירידי היטים במילנו, בלאס וגאס ובשווייץ, אך הפעם נכנסת איילה לתחום המאוד תחרותי, שאליו שאפה להיכנס כבר תקופה ארוכה, והיא בשלה ובעלת מסוגלות ליצור ברמה הגבוהה ביותר הנדרשת ממי שהגיע למעמד זה.

היא אינה הישראלית היחידה בתחום; רון ארד, אריק לוי ושלמה הרוש הם אמנים ישראלים, אולם הם יוצרים מחוץ לישראל. איילה היא הראשונה בעולם כה תחרותי היצרת בישראל.

מה הן האמיות שהביאו את "סומה" להיכלל בהקשר של עיצוב בינלאומי? מהו האלמנט שהופך אותה לעיצוב משובח? מה מעלה את יצירתה למדרגת ה"מעל לממוצע"? לדברי המעצב חגי שוהרון, "אלו הם פסלים מוארים שמזמינים את הנוכחים לשקט, לרוגע, להתייחדות, למדיטציה, להתחברות עם הצד הנשי שלנו." שאלתי את איילה על אסתטיקה ועיצוב ועל מעצבים ש"עושים לה את זה". "אני מאוד אוהבת את עבודותיו הפיסוליות של רון ארד ואת עבודתה הנהדרת של זהה חדיד," היא השיבה. היא גם מעריכה את עבודתה של מעצבת הטקסטיל היפנית רייקו סודו הידועה בשילובים של טכנולוגיות מסורתיות

ומתקדמות. היא גם מודה שהיא מוצאת את עצמה מתרגשת מול עבודות בסגנון האר-נובו הצרפתי. פסלי התאורה סומה מורכבים משלד עשוי נימי זכוכית דקיקים, אשר מעליו רוסס חומר פולימרי לבן היוצר מעטפת במרקם פריך. מעטפת זו בו-בזמן מסתירה ומגלה את שלד הזכוכית, שכן היא מולבשת על השלד כמעין קורי עכביש. הפסלים הם תוצר של מלאכה מאוד מיומנת, שעליה אמונים אומני זכוכית שעובדים במפעלה של איילה, מבנה מסחרי בפאתי יפו. הפסלים בעלי העוצמה האקספרסיבית יוצאת הדופן משקפים זהות של נוף ימי מקומי וניכרים בשייכותם לעיצוב עכשווי.

הבעיה המרכזית הניצבת בפני הגלריות העוסקות בתחום המצומצם והייחודי של "דיזיין ארט", היא הקושי לאתר יצירות עיצוב שניתן להגדין "משובחות". עיצוב בינוני קיים בכמויות אדירות, אך רק לעיתים נדירות - אמרה לי כריסטינה גרהלס - היא לוקחת תחת חסותה יוצר חדש

לא אחת אני נשאלת את השאלה האלמותית: "מה מאפיין את עיצוב המאה העשרים ואחת?" הפלורליזם של זמננו יצר קטגוריות ברורות בתוך הרובד הרחב של שדה העיצוב הכללי. בתוך הקטגוריה של ארט דיזיין קיימת נטייה מאוד ברורה לעשות שימוש בבעלי מלאכה, בצורות ובחומרים הדורשים מיומנות גבוהה בכל הקשור במניפולציה בחומר. זו אינה מלאכה לצורך מלאכה, כי אם כלי ליצירת אובייקטים קונצפטואליים עשויים בצורה מדוקדקת ומיוצרים בתהליכים מורכבים, חלק מהם עושים שימוש בטכנולוגיה מתקדמת וכולם יקרים מאוד. בהקשר המאוד עכשווי הזה נכנסת עבודתה של איילה בצורה הטבעית ביותר לתוככי הזירה הבינלאומית. עיצוב בן-ימינו הוא מורכב, מסובך לעשייה, אך המוצר הסופי נראה פשוט, לעתים אקספרסיבי ולעתים מינימליסטי, מוצרים המשדרים אלגנטיות מאופקת ומתוחכמת. פסלי התאורה מסדרת סומה הם פרובוקטיביים ומעידים על מחשבה, על עבודה ועל הגות.

בחורף האחרון זכתה איילה למחווה יוצאת-דופן, כשמיצב האור שיצרה במסגרת הסדרה סומה הוצג בתערוכת יחיד במוזאון תל-אביב. התערוכה עתידה לנדוד בעתיד הקרוב לאירופה ולארצות-הברית. שאלתי את איילה לגבי תחושתה כעת, לאחר הכניסה להיכל העיצוב הבינלאומי, ותשובתה הייתה: "שדה הפעילות הנוכחי שלי התבסס תמיד על תשוקותיי כאמנית. תמיד יצרתי עבודות מתוך עניין בחומר ובביטוי, כך שטבעי לי לעבוד במסגרת שבה יש ערך יחידי לכל עבודה, ויש ערך להשקעה הרבה בעבודת היד, בחומרים ובחשיבה הפיסולית."

הכותבת היא חוקרת ומרצה בתחום תולדות העיצוב וכן עוסקת ביינוץ לאספנות פרטית.